

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

А Автор розкриває проблему захисту прав неповнолітніх у сучасній Україні, акцентує увагу на фактах порушення прав дітей. Дослідник при викладі матеріалу спирається на «Піраміду А. Маслоу», яка дає можливість розкрити питання на різних рівнях потреб особистості. Розроблені рекомендації органам державної влади, виконання яких дасть можливість вирішити гострі суспільні проблеми з дітьми та підлітками.

Ключові слова: потреби особистості, потреба самовираження, фізіологічні потреби, соціальних захист неповнолітніх.

Актуальність проблеми. Захист прав неповнолітніх – то захист нашого майбутнього.

Країна, яка не турбується про своє майбутнє, не здатна буде найближчі 50 років забезпечити якісне життя своїх громадян.

Учасники Парламентських слухань «Права дитини в Україні», що відбулися 12 жовтня 2016 року заявили: «На сьогоднішній день виникла необхідність у комплексному підході до унормування питання захисту прав дітей при розгляді судами спорів, які стосуються прав та інтересів дитини. Існує початкова потреба у внесенні змін до Сімейного кодексу України, Цивільного кодексу України та Цивільно-процесуального кодексу України. Складається негативна ситуація щодо нагляду за дотриманням прав дитини, надання правової допомоги дітям при зловживанні батьками своїми правами.

В умовах, коли набрали сили зміни до Конституції України у частині правосуддя, а відтак, змінилися повноваження органів прокуратури, постає вимога щодо підвищення ролі системи державних і комунальних органів, розширення їх компетенції у сфері захисту прав дітей та соціального супроводу сімей з дітьми» [1].

Питання захисту прав дитини вивчала низка українських і зарубіжних учених. Серед них: О.В. Марцеляк (проблеми формування інституту омбудсмена з прав дитини в Україні) [3, с.44-48], Н.Наулік (впровадження інституту омбудсмена) [5, с.102-109], С.В. Широ́ва (запровадження нових механізмів захисту прав дитини) [9], О. Сидоренко (насилство у сім'ях) [7, с.37-40], В.Тулганов (практика захисту прав неповнолітніх в Європейському суді з прав людини) [8], О.М.Вашук (роль громадських організацій у захисті прав дітей) [1], В.Головченко (виховна робота з молоддю) [2].

Але мало уваги зосереджено на питаннях захисту прав дітей в наш час в Україні, не узагальнено шляхи, куди рухатися в подальшому суспільству, реагуючи на нові виклики часу.

Завданням учених є розробка цілеспрямованого, комплексного підходу до вирішення питань захисту прав неповнолітніх в Україні на найближчі 10 років.

Мета нашого дослідження полягає у філософському мисленні викликів часу у вирішенні проблем захисту прав дітей.

Завданнями дослідження є:

1) філософський аналіз та оцінка факторів, які порушують права неповнолітніх в Україні;

2) вироблення концептуальних напрямків розвитку державної політики в питаннях захисту прав неповнолітніх.

Виклад основного матеріалу:

Кожна держава формує тим чи іншим чином політику в галузі захисту прав дітей.

У залежності від того, наскільки спроможна держава і вповноважені нею на ці цілі органи задовольнити потреби неповнолітніх у своїх правах, залежить рівень життя здоров'я, навчання та виховання неповнолітніх.

Для повноцінного аналізу стану охорони прав неповнолітніх в Україні в 2015-2016 рр., винайдення причин, що негативно впливають на права дитини та розробки напрямків

діяльності різних державних та недержавних інститутів для захисту прав неповнолітніх ми брали за основу піраміду потреб Абрахама Маслоу [4].

Психолог А. Маслоу у 1940-х рр. вважає, що потреби людини мають ієрархічну модель з 5 рівнів.

До потреб найнижчого рівня вчений відносив фізіологічні потреби, які є найнеобхіднішими для виживання людини. Цими потребами є вода, повітря, їжа, захист, відпочинок, сексуальні потреби.

На цих базових потребах базується основа захисту прав дитини. Так, потреба у воді може трактуватися від поняття наявності у навколишньому світі екологічно чистої води, що задовольняє потребу у питті, приготування їжі, митті посуду, приміщень, митті тіла та проведенні інших гігієнічних процедур до елементарного забезпечення у місцях перебування дитини питних фонтанчиків, кулерів, посуду з кип'яченою водою.

Організм дитини не повинен відчувати нестачу у воді. Статистика свідчить, що більше 23% дітей України проживає у місцевостях, де вода не придатна до пиття, а може використовуватися лише в технічних цілях. У таких районах різними способами та за різний кошт здійснюється доставка води до місць проживання людей.

Припинення підвозу води призведе до унеможливлення проживання людей на забруднених територіях, переселення до інших територій.

Вживання їжі є одним з найзатребуванішим фактором для життя людського організму. Правильне, калорійне, раціональне харчування дітей є запорукою їх здоров'я, тривалості життя, вироблення імунітету до різних хвороб.

Вироблення продукції харчової промисловості без належного сертифікаційного державного контролю призводить до випуску продукції низької якості.

Мати працездатність, бажання вчитися та сприймати навчальний матеріал можливо лише тоді, коли дитина має здоровий сон, відпочинок у вихідні дні, на канікулах. В залежності від стану здоров'я кожна дитина має право на санаторно-курортний відпочинок чи лікування.

Нажаль, соціально-економічні проблеми в державі призвели до втрати можливості оплати відпочинку та оздоровлення дітей за рахунок коштів фонду соціального страхування по тимчасовій втраті працездатності.

У зв'язку з цим на межі існування залишилися дитячі оздоровні центри України.

На рівні держави необхідно терміново визначити джерела фінансування дитячого оздоровлення та лікування.

Питання задоволення сексуальних потреб дорослої людини стоїть у фундаменті піраміди А.Маслоу.

Що ж стосується дитини, то задоволення сексуальних потреб повинно відповідати віку та готовності (в т.ч. соціальної) до сексуальних відносин.

Безконтрольні статеві відносини у ранньому віці часто стають причиною небажаних вагітності, абортів, народження небажаної дитини, відмови від дітей та вбивства народженої дитини.

Ранні статеві стосунки стають причиною венеричних захворювань, передачі ВІЛ-інфекції.

Часто в ЗМІ можемо знайти інформацію про сексуальне насильство хворих в психіатричних закладах з боку самих хворих.

Державі необхідно розробити систему роботи з психічно-хворими особами, що не здатні контролювати свої сексуальні бажання, забезпечення препаратами для упередження фактів сексуального насилля над іншими пацієнтами, в тому числі і в дитячих психіатричних закладах, у школах-інтернатах олігофренів, якщо мають такі тенденції.

Другий рівень піраміди А. Маслоу передбачає потреби в безпеці, які включають у себе потреби в захисті від фізичних і психологічних небезпек з боку навколишнього світу і впевненість у тому, що фізіологічні потреби будуть задоволятися у майбутньому.

Почуття безпеки – одне з найголовніших у житті людини взагалі і дитини зокрема. Виховання в закритих умовах, в умовах інтернатних закладів часто несло в собі випадки насилля фізичного та психологічного. Байдушність дорослих, особливості підліткового віку змушували дітей покривати прикрі випадки знущань над особистістю дитини.

Третій рівень піраміди А. Маслоу включає в себе соціальні потреби (потреби в приналежності дружбі, любові) включають почуття приналежності до чого-небудь (юнацької громади, певної дитячої організації, сім'ї, родини тощо), підтримки.

З давнини українські підлітки групувалися в молодіжні (парубоцькі, дівочі) громади. Це давало їм почуття захищеності. У разі якихось негараздів громада допомагала, підтримувала молоду людину.

Родинне вогнище, сімейний затишок – такі необхідні речі кожному підлітку, кожній дитині. Найбагатший інтернат, найкваліфікованіші педагоги, найкращі побутові умови ніколи не замінять бідну, але достойну та порядну сім'ю.

Кожній дитині – родину! Але це повинно супроводжуватися систематичним незалежним контролем за ставленням «нових батьків» до дитини, повинні братися до уваги не лише матеріально-побутові, економічні умови життя дитини в «новій сім'ї», але, насамперед, сімейний мікроклімат, ставлення до дитини. Є неприпустимим відкриття сімейних будинків для забезпечення добробуту «батьків», вирішення їх житлових та фінансових питань.

Четвертий рівень піраміди А. Маслоу включає потреби в повазі з боку оточуючих, в особистих досягненнях, компетентності, визнанні.

П'ятий рівень піраміди А. Маслоу полягає в потребі самовираження, самореалізації (потреби в реалізації своїх потенційних можливостей і зростанні як особистості).

Нерідко зустрічаємося у своєму житті з фактами, коли людина має пристойну зарплату, прекрасні умови проживання, хорошу родину, але почуває себе нереалізованою у професійному плані.

Підлітковий вік характерний тим, що дитина намагається продемонструвати суспільству, що вона доросла, має права, але часто забуває про обов'язки.

У цьому випадку підліток потребує поваги, визнання його досягнень, визнання його як особистості.

Часто досвідчені педагоги у підлітковому віці, в старших класах називають учнів на «Ви». Це підкреслює їх значущість, повагу до них.

Усім державним інституціям необхідно забезпечити створення умов для виявлення, розкриття та розвитку талантів дітей та підлітків через мережу гуртків і спортивних секцій, громадських дитячих і підліткових організацій.

Вчасне розкриття здібностей і талантів молоді – це запорука успішному вибору професії у майбутньому, підготовці висококваліфікованих кадрів для народного господарства країни.

Висновки. Отже, захист прав дитини в Україні є одним із найпріоритетніших напрямів розвитку суспільства.

Складні суспільно-економічні проблеми в Країні в 2015-2016 роках, сумні події на сході держави дають нам ґрунт для висновку про різке падіння якості захисту прав дітей в Україні, збільшення фактів їх порушення.

З метою подолання такої ситуації рекомендуємо:

Забезпечити повноцінний фізіологічний розвиток дитини: забезпечення здоровим довкіллям, здоровою їжею.

Державним органам терміново визначити механізми фінансування дитячого санаторно-курортного лікування та оздоровлення (особливо сиріт та дітей з малозабезпечених сімей).

Громадським інституціям, органам освіти, навчальним закладам розробити дієву систему попередження ранніх статевих зав'язків серед дітей і підлітків (особливо в інтернатних закладах та психіатричних закладах для дітей і підлітків) з метою унеможливлення небажаної вагітності та захворюваності на віл-СНІД.

Законодавчому органу країни розробити більш жорсткі та ефективні методи виявлення та покарання винних осіб у жорсткому ставленні до дитини, упередження фактів сексуального, фізичного та морального насилля.

Список використаних джерел

1. Ващук, О. М. Конституційно-правовий статус громадських організацій України : дис. ... канд. юрид. наук / О. М. Головаченко. – Київ, 2004. – 207 с.
2. Головаченко, В. Правове виховання учнівської молоді: питання методології та методики / В. Головаченко. – Київ : Наук. думка, 1993. – 134 с.
3. Марцеляк, О. В. Омбудсман з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі і в Україні / О. В. Марцеляк // Право України. – 2003. – №10. – С. 44–48.
4. А. Г. Маслоу. Мотивация и личность // пер. с англ. Татлыбаевой А. М. – СПб.: Евразия, 1999. – 478 с.
5. Наулік, Н. Проблеми впровадження інституту омбудсмана // Прокуратура, людина, держава. – 2004. – №5. – С. 102–109.
6. Палатний, А. Виступ на Парламентських слуханнях у Верховній раді України «Права дитини в Україні». – Ел. ресурс : <http://naiu.org.ua/u-verhovnij-radi-ukrayiny-vidbulysya-parlamentski-sluhannya-na-temu-prava-dytyny-v-ukrayini/>.
7. Сидоренко, О. Правові та психологічні аспекти вирішення конфліктів, пов'язаних з насильством у сім'ях // Право України. – 2001. – №6. – С. 37–40.
8. Тулганов, В. Европейский суд по правам человека. Очерк организации и деятельности / В. Тулганов. – Москва : Изд-во НОРМА, 2001. – 304 с.
9. Широ́ва, С. В. Права ребёнка: необходимость внедрения новых механизмов защиты [Текст] : монография / С. В. Широ́ва. – Мурманск, 2009. – 168 с.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу : 06.10.2016

Москалик Г. Ф. Проблема защиты прав несовершеннолетних в современной Украине.

А Автор раскрывает проблему защиты прав несовершеннолетних в современной Украине, акцентирует внимание на фактах нарушения прав детей. Исследователь при изложении материала опирается на «Пирамиду А. Маслоу», которая даёт возможность раскрыть вопрос на разных уровнях потребностей личности. Разработаны рекомендации органам государственной власти, выполнение которых даст возможность решить острые общественные проблемы с детьми и подростками.

Ключевые слова: потребности личности, потребность самовыражения, физиологические потребности, социальная защита.

Moskalyk H. F. The problem of protecting the minors' rights in modern Ukraine.

S In the article the author exposes the problem of protection the minors' rights in modern Ukraine, accents the attention on the facts of violation of rights for children. A researcher at exposition of material leans against «The Pyramid of A. Maslow», that gives an opportunity to expose a question on the different levels of personality necessities. The research conclusions lead to recommending public authorities' implementation of that will give an opportunity to work out sharp problems with children and teenagers.

Key words: necessities of personality, necessity of self-expression, physiology necessities, social defence.